K R I G E N S G A N G

Nyhetene tirsdag, 27/2 1945.

Vestfronten: Store allierte panserstyrker trenger nå fram øst-over mot Rhinen på en 60km bred front. 1. og 9. US arme har erobret 30 byer og landsbyer til. Pütz, 3km V for elva Erft, er erobret og lenger N Venrad. Troppene står bare et par km fra München Gladbach og har avskåret hovedbanen fra byen. Inatt bombarderte det amerikanske artilleri Köln. Korrespondenter melder at det tyske forsvar er forvirret og desorganisert. - På fronten i N er Uden erobret og 2 000 fanger bragt inn. Det kjempes i de ytre forsvarsverker i Hochwaldfingen. En kommentator i London peker på at det begynner å utvikle seg et tysk frontframspring til Maas mellom 1 kanadiske arme og amerikanernes front. Tyskerne er i en vanskelig stilling. Enten kan de beslutte å holde sine stillinger, og risikere at mange divisjoner førsteklasses tropper blir avskåret, eller de kan trekke seg tilbake, men derved overlate meget viktige forsvarsstillinger til de allierte. - Ø for Luxembourg er 3. US arme nå 25km inne i Tyskland, og har nådd elva Kyll. - I de siste uker er det tatt 55 000 tyske fanger på Vestfronten. - 1 000 US bombefly eskortert av 700 jagere angrep idag jernbaneanlegg i Leipzig og Halle. Inatt angrep Mosquitos Berlin og Nürnberg. Hovedmålene for rekordangrepet mot Berlin igår da det ble kastet 3 000 tonn bomber, var jernbanestasjonene Schlesische, Alexanderplatz og Nordkreuz.

Østfronten: Det meldes at Konjevs tropper er gått over Neisse. Det utkjempes forbitrede kamper i Breslaus forsteder, og tyskerne er drevet bort fra Hindenburger-Platz. - I Königsberg-avsnittet har russerne tatt flere støtteounker mellom Zinten og Frisches Haff. - Sjukovs tropper i Oderbuen kunne igår høre detonasjonene fra storangrepet mot Berlin og se de store røksøylene.

Det fjerne Østen: Britiske og indiske tropper har opprettet et tredje brohode over Irawadi 160km SV for Mandalay og erobret byen Pagen.

Sverige: "Den svenska Järnvägsstyrelsen" har oversendt rapporten om hirdmann Larsens opptreden ved Bjørnefjell stasjon, til de tyske myndigheter. Svenskene krever at statspolitimannen øyeblikkelig blir fjernet fra sin virksomhet ved Bjørnefjell.

Bergen: Bergens Tidende nasjonalredaktør Nordahl har igjen vært uheldig. Han kom til å spenne ben for en tysk marinegast som straks sammen med sine kamerater fløy på Nordahl. Denne fikk tilslutt forklart hvem han var, og at han var en av Quislings tilhengere. "Ach so, ein Quisling", ropte gastene, og gikk løs på Nordahl med fornyet kraft.

Apropos "Politidepartementet meddeler"

Vi har mottatt følgende: Er det feighet? Nasistene, som er omgjerdet av tyske väpen, våger å kalle norske motstandsgrupper for feige fordi gruppene ofte velger å undra seg kamp, istedenfor å trekke våpen. Vi skal nevne et av de mange eksempler som kanskje kan gi motstanderen litt å tenke på: Forleden ble det sluppet nedi våpen i fallskjerm et eller annet sted i Norge. På grunn av uheldige værforhold, drev fallskjermene flere kilomter fra det avtalte landingssted. Tyskerne ble varslet om slippet, og det ble kappløp mellom tyskerne og den norske gruppen. Nordmennene kom først til stedet, og fikk sakene gjemt. Straks etter kom tyskerne, godt vepnet. Nordmennene trakk seg innover i skogen, og tyskerne som var "tallmessig overlegne" satte etter. Nordmennene kjente en god forsvarsstilling hvor de rolig kunne lagt seg ned og ventet på motstanderne som lett kunne blitt skutt ned. Men på grunn av de represalier som tyskerne ofte tar etter slike sammenstøt, valgte nordmennene å ta skinne fatt innover skogen med tyskerne etter seg, og takket være skiloverlegenheten kom de seg unna. De hadde "flyktet" som nasistene kaller det, men slippet var først bragt i sikkerhet. Og takket være den utviste forsiktighet unngikk distriktet tyskernes represalier. Vi vet at gruppen helst ville ha plukket motstanderen ned, men de viste den nødvendige selvbeherskelse. Og slik er situasjonen svært ofte. Er det slikt nasistene og de tyske divisjoner kaller feighet?

Dagens TTT: Saboterer er vi alle som en overfor tyskerne. Vi Teller Til Ti mellom hvert grep ene arbeider med lim på nevne, og gjør vår innsats selv om lønningsposen blir tynnere. TTT.

Churchills tale.

Etter å ha stillet tillitsvotum uttalte Churchill bl.a: Regjeringen har krav på at Underhuset uttaler seg på en så klar måte at det styrker regjeringens stilling blandt våre allierte.

- På veien til Krim hadde de britiske og amerikanske delegerte et møte på Malta hvor de drøftet felles militære og politiske anliggender. De store operasjoner i V og krigen mot Japan ble drøftet og likeså var skipsfartsproblemer oppe til behandling. Tonnasjespørsmålet er nå svært vanskelig fordi krigen i Europa har vært flere måneder lenger enn man håpet, samtidig er krigen mot Japan blitt ytterligere skjerpet, selvom de tyske ubåtangrepene ikke lenger har samme omfang og skipsproduksjonen i Statene er økt sterkt så er det like knapt om transporter nå som noensinne før. Det må gjennemføres den største økonomi med forsyningene ved de militære styrker, og det hindrer oss også i forsyningene til de befridde områder. Vi kan ikke gi avkall på våre reserver at matvarer og bensin her i landet med mindre vi er sikre på at vi kan erstatte lagrene i en fart. Under dette forbehold vil vi gjøre alt vi kan for å bringe forsyningene til de befridde områder.

Under pressens omtale av forhandlingene er det blitt kritisert at Frankrike ikke var innbudt. Det viktigste prinsipp for vår politikk i Vest-Europa er et sterkt Frankrike og en sterk fransk hær. Når bare de tre stormakter møtte på Krim var det fordi vi fant at sålenge vi har hovedansvaret på oss og bærer den største byrden av krigføringen så var det berettiget å begrense denne konferansen. Dette utelukker selvfølgelig ikke rådslagninger med andre parter, og etter beslutningene på Krim ble Frankrike etter planene lovet å besette en del av Tyskland og tre inn i den allierte kontrollkommisjon der.

Frankrike er anmodet om å stå som med-innbyder til konferansen i San Fransisco. Frankrike er også medlem av den europeiske rådgivende kommisjon som har utarbeidet de vilkårene som trer i kraft når Tyskland har overgitt seg. Når Tyskland bryter sammen har denne kommisjon lagt til rette vår opptreden under et hvert alternativ. Den franske utenriksminister har i de siste dager under sitt opphold i London fått inngående opplysninger om Jaltakonferansen og har lagt fram for oss det franske synspunkt.

Om den nye verdensorganisasjon sa Churchill at de tre stormakter var blitt enige om en løsning av det vanskeligste spørsmål om avstemningsreglene i den internasjonale sikkerhetsorganisasjon. Noen løsning på dette spørsmål ble nemlig ikke funnet på Dombarton Oaks konferansen. Før den løsning som de tre stormakter kom til blir offentliggjort finner vi det riktig å forelegge saken både for Frankrike og Kina for å prøve å oppnå full enighet med dem. Den nye verdensorganisasjon må legges slik an at den ikke går på kompromiss med samholdet innen organisasjonen eller med organisasjonens evne til effektiv handling hvis en sådan handling skulde være nødvendig på kort varsel. På samme tid kan verdensorganisasjonen ikke grunnlegges på et diktatur av stormaktene. Det er stormaktenes plikt å tjene og ikke å beherske verden. Vi mener at framgangsmåten ved avstemningen som vi kom overens om tilfredsstiller disse to essensielle krav.

Konferansen i San Fransisco vil på innbydelse fra Russland, Kina, Frankrike, USA og Storbritannia bringe sammen representanter for alle de forenede nasjoner som innen 1. mars igår har erklært Tyskland eller Japan krig. De som erklærer krig vil bli mottatt med respekt og tilfredshet av dem som hittil har båret dagens byrder.

Det tidligere Folkeforbund vil bli erstattet av en meget sterkere organisasjon hvor de Forenet Staters medlemskap vil spille en vital rolle. Meget av Folkeforbundets oppbygging vil bli beholdt, men den nye institusjon vil adskille seg fra sin forgjenger først og fremst ved at den ikke vil vike fra å sette gjennom sin vilje med makt mot fredsbrytere; og vi har rett til å håp å tro at menneskeheten på denne måte skal bli spart for en tredje verdenskrig. De to representanter for den britiske regjering i San Fransisco blir Eden og Attlee. Krimkonferansen viste at de allierte står sterkere sammensluttet enn noensinne. Tyskland må gjøre det klart for seg at det ikke kan bli tale om noen splittelse mellom oss og at ingen ting kan hindre Tyskland fra et dundrende nederlag. Fortsatt motstand vil bare føre til unødige lidelser.

De allierte er fast bestemt på at Tyskland skal bli fullstendig avvæpnet og at nasismen og militarismen skal ødelegges, at krigsforbryterne skal bli hurtig og rettferdig straffet, at all tysk krigsindustri skal nedlegges eller settes under kontroll, og at Tyskland så langt rekker skal yde en erstatning i form av varer for den skade som er blitt anrettet i de allierte land. Men det er ikke de alliertes hensikt å ødelegge det tyske folk, eller la det stå uten eksistensmidler. Vårt mål er ikke hevn, men vi vil ta de forholdsregler som vi anser som nødvendige for å sikre fred og rettferdighet i verden.

Det polske problem, sa Churchill, har 2 sider: Polens grenser og Polens frihet.

Polens frihet, uavhengighet, integritet og suverenitet har alltid stått for den britiske regjering som viktigere enn Polens nåværende grenser. Dertil sa han at han fant at det russiske krav om å følge Curzonlinjen er riktig og rettferdig. Når jeg sier dette, sa han, så er det ikke fordi jeg bøyer meg for makt, det er fordi jeg mener at det er den mest berettigede fordeling av landområder mellom de to land som kan bli foretatt. Etter alt kan jeg ikke skjønne annet enn at dette er en velbegrunnet løsning. I august 1914 da Tyskland erklærte krig mot tsar-Russland var Russlands grenser i V meget rummeligere enn de grenser Sovjet Russland holder på, etter alle de ofre og alle de seire Russland har hatt i denne krigen. Den gang omfattet de russiske grenser hele Finnland og hele Warsjawa-buen helt fram til fram til mindre enn 100km fra Breslau. Russland går nå med på grenser som over veldige strekninger ligger fra 300 til henimot 500km lenger Ø i trakter hvor det gjennom mange generasjoner nå har vært russisk herredømme. Marskalk Stalin fortalte meg at Lenin var imot Curzonlinjen fordi den tok Bialystokområdet fra Russland. Stalin og Sovjetregjeringen fastholder ikke dette standpunkt, men erklærer seg enig med den allierte kommisjon i 1919 om at dette område bør tilfalle Polen fordi det har overveiende polsk befolkning. Vi skal heller ikke glemme at Polen nu hadde vært dømt til ødeleggelse hvis ikke Russland hadde kjempet så tappert og med så store ofre. Ikke bare den polske stat og den polske nasjon, men hele den polske rase var det Hitler hensikt å ville utrydde. På mindre enn 3 uker slo de russiske hærer herrefolket på flukt og rykket fra Vistula til Oder.

De tre mektige er nå kommet overens om at Polen vil få adgang til et betydelig utvidet territorium både i N og V. I N får Polen i stedet for en smal korridor, den store havneby Danzig og

dIGENS GANG

størstedelen av Øst Prøyssen vestenfor Konigsberg, med en lang kyststrekning langs Østersjøen. I V vil Polen få det viktige industriområdet Øvre Schlesia, og dessuten visse områder Ø for Oder. Dette vil det bli tatt nærmere bestemmelser om ved fredsoppgjøret, når man har hørt hva den polske regjering, dannet på et bredt grunnlag, ønsker. Vi behøver ikke frykte at Polens nye grenser vil bære spiren til nye kriger. Vi akter å ta ganske anderledes drastiske og effektive skritt enn vi tok etter forrige krig fordi vi nå vet mer enn vi visste dengang, slik at enhver tysk grensekrenkelse vil bli til det ytterste umuliggjort i generasjoner fram over. Under den nye verdensorganisasjon vil store og små stater, seierherrer og beseirede bli sikret mot angrep ved hjelp av en klar rettsorden, og en overveldende mellomfolkelig krigsmakt.
Overenskomsten på Krim er ikke en ferdiggjort plan som stormaktene truer inn på det polske folk. Den inneholder bare hva de tre stormakter mener er veien til å få gjenopprettet et sterkt, fritt og uavhengig Polen, i samarbeide med polakkene og med en polsk regjering som alle de forenede nasjoner kan anerkjenne. Om denne planen kan føre fram eller ei, vil avhenge av den godvilje som blir vist fra alle demokratiske fraksjoner av polakker innen og utenfor Polen. Viktigere enn Polens grenser er Polens frihet. Kan polakkene være herrer i sitt eget hus, skal deres suverenitet og uavhengighet være ukrenkelig eller skal de bli en utbygning av Sovjetstaten, tvunget mot sin vilje av en væpnet majoritet, til å innføre enten et kommunistisk eller et totalitært system? Det er det spørsmål som jeg reiser nå. Det er meget viktigere interesser som står på spill enn hvor selve grenselinjen skal gå. Hvordan stiller Polen seg og hvordan stiller vi oss alle til dette problem. Marskal Stalin og Sovjet-samveldet har avgitt de mest høytidelige erklæringer om at Polens suverene uavhengighet skal bli opprettholdt. Og dette har både Storbritania og De Forenede Stater sluttet seg til. Her vil også verdensorganisasjonen i sin tid ta sin del av ansvaret. Polakkene vil ha sin framtid i sine egne hender med det ene forbehold at de sammen med sine allierte må følge en vennskapelig politikk overfor Russland. -
Det blir polakkenes egen sak å komme overens om sammensetningen og konstitusjonen av den nye nasjonale polske regjering. Den britiske regjering vil derfor gjennom sin representant i Polen gjøre alt for å sikre at de frie valg som den nye polske regjering må sette i verk skal bli holdt på en rettferdig måte og på et demokratisk vis. Alle demokratiske partier vil kunne stille kandidater til valgene i Polen, men nasistiske eller fascistiske partier eller sådanne personer som har samarbeidet med fienden vil være utelukket.
Overalt på fastlandet har vår politikk vært klar og konsekvent. Så lenge krigen varer hjelper vi hver den som kan ta livet av en hunner. Når krigen er over bøyer vi oss for resultatene av frie demokratiske valg. Overenskomsten på Krim rokker ikke ved vår anerkjennelse av den polske regjering i London. Den varer inntil en ny provisorisk regjering er blitt opprettet i Polen, men vi anerkjenner ikke den nåværende provisoriske regjering. Det ville ikke ha kommet i stand noen Lublinkomite hvis den polske regjering ville ha hørt på råd for et år siden. Hadde den gjort det, ville den ha gått med de russiske tropper inn i Polen. Micolayczyk ville ha vendt tilbake til Polen med Stalins vennskap som sjef for en regjering på bredt nasjonalt grunnlag. Framgangsmåten for regjeringsdannelsen har vi tatt klart stilling til og Moskvakommisjonen sammensatt av de tre stormakter skal sørge for at den blir gjennomført.

Fra samværet med Stalin og de andre Sovjetledere bringer jeg tilbake det inntrykk at de ønsker å leve i et ærlig vennskap og på like fot med de vestlige demokratier. Ikke noen regjering oppfyller sine forpliktelser mer nøyaktig også når det går dem selv imot enn den sovjetrussisk regjering. Jeg kan ikke gå med på at Russlands gode vilje blir gjenstand for noen som helst tvil. Det er den britiske regjerings hensikt at så mange som mulig av de polske tropper som ønsker det skal få vende tilbake til Polen å ta del i sitt fedrelands utvikling. Vi kommer aldri til å glemme den gjeld vi står i til dem og jeg håper at det vil være mulig for dem som måtte ønske det å bli borgere av det britiske samveldet.
Det har vært adskillig misforståelse i den amerikanske presse om den allierte politikk i Italia under den felles okkupasjon. Jeg har gjentagende ganger spurt både presidenten og Stettinius om den amerikanske regjering hadde noe å beklage seg over med hensyn til de skritt som vi har tatt i Italia, og har fått forsikringer om at så ikke er tilfelle.
Forhandlingene i Kairo var ikke noen alminnelig konferanse om anliggender i Midt-Østen. Mottakelsen i Hellas var noe av det beste jeg har opplevet, og jeg er sikker på at vi reddet Aten fra en fryktelig skjebne, og jeg er sikker på at det greske folk vil bevare i takknemlig erindring både vår militære og vår politiske innsats. Fred uten hevn er blitt nådd. En mengde våpen er blitt innlevert, fanger og gissler er blitt frigitt og det store arbeide med å bringe forsyninger er kommet i gang igjen. Grekerne har nå sin skjebne i sin egen hånd. De kan ikke vente at gjenreisningen skal skje utenfra ved britisk og amerikansk initiativ. Det må bli holdt frie valg, russiske, britiske og amerikanske representanter vil med glede imøtekomme den greske regjerings ønske om at de skal se til at valgene går riktig til.
Jeg håper at Underhuset vil forstå at vårt møte på Krim har styrket stillingen i overordentlig grad. De tre stormakter er knyttet ennu fastere sammen og den gjensidige forståelse er

utvidet.
Alle tre satte vi våre seigl under forpliktelser som på samme tid er praktiske og høyideligе. Sammen med store og små stater vil vi skape en kraft for denne verdensorganisasjonen som vil bruke makt for å sikre alle store og små staters grenser mot overfall. Jeg er forvisset om at menneskeheten står foran en større tid enn noe slektledd tidligere har opplevet. Lysene skinner klarere og lengere enn de noengang har gjort. La oss gå hånd i hånd veien fram.

Nyhetene onsdag den 28.februar 1945. Kl. 18.3o.

Vestfronten: 9.US arme står i utkanten av München-Gladbach, og det ser ut som de vil omgå byen. Waldnielen, 11km lenger mot NV er erobret. 3 5oo fanger til ble tatt igår. Videre meldinger fra dette frontavsnitt er stanset fra overkommandoen. - Troppene har nådd Erft ved Merkelen og Königshafen, som ble erobret igår, er rykket over elva og står 13km fra Køln. Korrespondenter melder at tyskerne har begynt en tilbaketrekning i stor målestokk. Alliert artilleri går i stilling for å bombardere bruene ved Neuss og Düsseldorf. - I US arme har etter en framrykking på 1okm erobret Zinsendorf, og står etter å ha gått over elva 12km fra Køln. - De kanadiske styrker som utgjør den nordre arm av knipetangen mot Maasstillingene har rykket gjennom Udem og Hochwald og rykker raskt sydover i et terreng godt egnet for panseroperasjoner. Hollandske styrker deltar i kampene. - 3.US arme har rykket inn i Bittburg, erobret 3 steder underveis til Trier og står 13km NØ for byen. En annen stor omgående bevegelse truer Trier med omringning fra S og amerikanerne dreier nordover fra et punkt 1okm Ø for Saarburg. Midtveis mellom Trier og Prüm er Wachsweiler erobret. Berlin og Bremen angrepet i natt.
Østfronten: En dagsordre fra Stalin melder at Rokosovskys styrker har rykket 7okm fram i Ø Pommern V for Konitz og erobret 5 byer, bl.a. Hammerstein, Baldenburg og Bublitz som ligger 5okm fra Østersjøen. - Tanks og infanteri rykker nå mot Køslin, og truer med å avskjære tyskerne i Danzig-området. Framskutte avdelinger står 3okm fra Østersjøen, og bombarderer banen Danzig-Stettin. - Flere steder NV for Lucenec i Slovakia er erobret. SISTE: Neu-Stettin tatt.
Italia: Fly fra Italia kastet igår 1 ooo tonn bomber mot jernbanestasjonen i Augsburg.
Libanon: Libanons nasjonalforsamling besluttet igår enstemming å erklære Tyskland og Japan krig
Det fjerne Østen: 1o norske sjøfolk, alle fra D/S Raumsøy av Arendal er befridd frø en japansk fangeleir ved Manilla. Tidligere var andre av mannskapet flyktet fra forskjellige leire, en er kommet fram til Australia og 3 til annet alliert område. Blandt de befridde er: Kaptein Tomas Eilertsen, 2.stymann Knut Selmer Pedersen og 1.maskinist Yngvar Kjell Kristensen. Videre Bjørn Pedersen, Nils Øyen fra Salterød, Niels Aanonsen fra Arendal, Trygve Pedersen fra Bergen og Bjarne Abrahamsen fra Arendal.
Frankrike: Bidault, den franske utenriksminister vendte tilbake til Paris igår. Et kommunike som ble sendt ut etter samtalene i London, opplyser at alle spørsmål av felles interesse for Frankrike og Storbritannia ble drøftet. Særlig gav de britiske ministre en framstilling av de spørsmål som ble behandlet på Krim-konferansen. Forhandlingene har tjent til å bekrefte Frankrikes og Storbritannias beslutning om å samarbeide i fred i framtiden. - Times diplomatiske medarbeider skriver imorges: Skjønt spørsmålet om en traktat eller en allianse mellom Frankrike og Storbritania ikke ble drøftet under samtalene, var Bidault fullt klar over at britene håpet at forhandlinger snart må bli tatt opp. -
- Den franske regjering har godtatt de 3 alliertes forslag om at Frankrike skal stå som medinnbyder til konferansen i San Fransisco.
Norge: Det meldes at inntil 8.februar er bl.a. følgende matvarer kommet til Finnmark; 64 tonn hermetisk kjøtt og grønnsaker. 12o tonn hermetisk kjøtt, 28 tonn tørrmelk, 737 tonn kjeks, 928 tonn mel, 2o1 tonn sukker. Salt 76 tonn, kaffe 4o, te 2, kakao 3 og gjær 3 tonn. Vitaminsjokolade 43 tonn, bønner 5otonn. 1 tonn tørrete egg, 3 tonn apelsingele. 2 tonn rosiner og dadler, 6otonn kraftfor. 25 3tonns lastebiler, 142 tonn bensin, olje og dieselolje. 36 tonn såpe, 147 tonn klær, sko og annet utstyr. 6 tonn sigaretter og tobakk. 25 tonn sirup, og 27 tonn potetesmel. 11 tonn ost og 1o tonn erter. Verktøy, forskjellig utstyr, senger og husgeråd, 169 tonn. -
Skolene i Finnmark begynner også å komme igang igjen, men det er vanskelig med lokaler. Elevene har ofte lang vei, således har 3. realskole klassen i Kirkenes lokaler i Bjørnevatn.
London: Det kom tydelig fram i debatten etter Churchills tale igår at det polske spørsmål vil bli det punkt i Krim-avtalen hvor regjeringen vil møte den sterkeste opposisjon, og at debatten ikke vil følge partipolitiske linjer. - Pathery framla på vegne av 28 representanter fra det konservative partis høyre fløy et endringsforslag hvoretter Underhuset skulle beklage beslutningen om at alliert territorium kan overføres til annen makt, som i Polen. - Nestføreren for Arbeiderpartiet, Greenwood, som også er opposisjonens leder erklærte at han ville støtte de beslutninger regjeringen har tatt i Jalta, men han beklaget at regjeringen hadde krevet tillitvotum, da det var vanskelig å stemme når det er flere punkter som ikke er fullt utredet. Beveridge mente at det er bygget på et moralsk riktig grunnlag å legge grensen langs Curzonlinjen. Polen må ha sin frihet, men en internasjonal kommisjon må ha overoppsynet etter at de russiske tropper er trukket tilbake, slik at fredløshet og straff av patrioter unngås.